

	Kathol.	Görögk.	Evang.	Reform.	Zsidók.
Székes Egyházi Fő Esperessége					
A' Pécsiben - - -	15983	1	37	—	29
Németiben - - -	9020	1	2	7305	69
Sz. Lőrincziben - - -	11067	—	—	212	115
Dardaiban - - -	14832	5098	117	10688	201
Baranyaváriban - - -	12346	2323	16	1906	26
Mohácsiban - - -	15457	3219	6	3079	102
Kéméndiben - - -	11004	442	8	47	79
Bólyiban - - -	13715	1083	7	731	156
Pécsváradiban - - -	12472	70	2	1936	16
Hegyhatiban - - -	10471	439	2094	19	18
Gödreiben - - -	13085	28	1071	8	131
Szigetiben - - -	12031	126	11	4384	233
Drávaiban - - -	4114	52	4	9905	14
Petriveczeiben - - -	9596	3416	2	—	—
Valpóiban - - -	17185	1546	—	—	6
Nádasdiban - - -	11351	216	5380	3206	1797
Dombóváriban - - -	14350	5	30	300	114
Értényiben - - -	8121	17	340	2047	50
Högyésziben - - -	7014	30	9151	4050	205
Simontornyaiban - - -	13128	18	781	3670	262
Szekszárdiban - - -	22032	1408	609	6532	55
Földvárban - - -	18677	172	3682	12117	687
Völgységében - - -	13575	188	4245	441	167
Summa	291536	19899	27695	72653	5134

Öszveséggel 416917

Egyed Antal.

5.

A' Gyümölcsfa Gyűrűzésről.

1. §. Majd csak nem minden gazdaságot illető új találmánynak, akár milly czélarányos legyen is az magában, sokkal szükségesebb többnyire még is a' további tökéletesedés, mintsem hogy annak nélküle egyhamar tetemes hasznót hajtani és annál fogva egészen divathan lenni tudhatna. Elég hát érdemelnek azonban ama' keresgélő elmék, mellyek valami boldogító találmányra törekednek, ha mindjárt mások teszik is igazán haszonvehetővé

szorgalmaik' gyümölcsét; mivel alig válik ezek közzül egy, a' kinek egyetlen jeles találmányhoz lenne szerencséje, a' midőn elegenden vannak ellenben, a' kik azon javítani képesek.

2. §. A' gyümölcsfa gyűrűzés, a' millyenről itten legalább szó vagyon, nem régi találmány ugyan; noha ama' nevezetes francia tudósnak Buffonnak, a' ki maga is tett ebben próbákat, írásai-ból kitetszik, hogy már egy ő előtte élt Fitzgerald nevezetű Anglus az ő meddő szilva és cseresnyefájit a' héjnak néminemű kimetszése által igyekezett termökké tenni; azonban a' többszeri szerencsés próbatételek által ha nem jött is talán még a' gyümölcsfa gyűrűzés a' kívánt tökéletességre, hanem nem igen látszik már messze lenni tőle, a' mint azt főkép Lambry Urnak déli Francia Országi Szőlőművesnek tapasztalatai *) bizonyítják. Olly foganattal vitte ő tudniillik az ő Szöllejében a' gyűrűforma hejmentszést véghez, hogy általa magának fölös hasznót hajtván, és ezzel az Elöljáróság' figyelmét egészen magára vonván, a' többszeri hiteles Kiküldöttség a' dolog' mivoltáról meggyőződnek, és a' Párisi Királyi Földműves Társaság méltónak ítélné őtet az arany érdem pénzre, melly számára 5-dik Martziusban 1817-ben el is küldetett, és azon esztendőbeli 13-ik Aprilisi Közgyűlésben Gróf Neufchateau Ferencz Praesidens által a' szokott pompával melyére függesztetett.

3. §. Ez a' még se nálunk, és a' külföldön sem annyira, hogy általjában figyelemben tartatnék, ismeretes találmány bizonnyal megérdemli, hogy ama' nevezetes találmányoknak, mellyekhez a' gyümölcs művelés' javításában a' történet vagy az

*) tapasztalás, experientia; tapasztalmány, experimentum.

***) Jobb a' tapasztalat expertum, vagy is experimentum.

elméltetés vezetett bennünket, a' legnagyobb hálával közibek számláljuk; mert annak eszközlése által a' gyümölcs tenyésztésben a' legfontosabb célokhoz juthatunk, a' mellyeket nélküle semmikép, vagy csak tökéletlenül közelíthetnénk meg.

4. §. Maga a' természet vezetett ezen találmányhoz bennünket. Könnyen el lehet azt tudniillik hinni, hogy mihélt az emberek a' gyümölcsfa tenyésztéshez kezdettek, észre kellett azonnal venni, hogy a' terméketlenséget az okozza legfőkép, hogy a' fának ágai igen kövéren nőnek. Errevaló nézve külömbféle sebeket ejtettek azokon, a' mi mái nap is divatban vagyon, hogy a' fölös nedvektől megmentvén, és ez által a' hirtelen növésben hátráltatván azokat, termökké tegyék: a' miben kisebb nagyobb mértékben, a' mint kiki a' nedveknek alkalmas kieresztését találta el, lehetett is boldogulniok.

5. §. Hanem mind ezen a' fa' nedveinek megkevesítésére eddig szolgáló módok, úgymint a' fa' derekán és a' vastagabb ágakon lévő hejnek megkasátása, vagy az ágaknak lebotozása, nem lévén olly bátorságosok, hogy a' fának épségét, a'vagy gyakorta életét is kockára ne tegyék, sem olly alkalmasok, hogy azokban tapasztaláson épült igazi rendet szabni lehessen, szükség volt más hasonló módról gondolkodni, melly mindenkép bátorságba tegye, a'vagy is a' kívánt célhoz vezesse a' gyümölcs tenyésztőt, és ez az, a' mi a' Franciaánál incision annulaire, a' németeknél Fruchtring, Pomologischer Zauberring nevet visel, és a' mit itten Gyümölcsfa Gyűrűzésnek nevezek.

6. §. A' hejnek gyűrűforma kimetszése által hatalmunkban áll, hogy nem csak az egészen semmit se, vagy pedig nem annyiszor és annyit termő fákat, mintsem tőlök kitellenék, a' bő gyümölcsözésre kényszeríthetjük, hanem a' fiatal, a'vagy

nem rég öltött fákban is a' termő bimbóknak korábbi fakadását eszközölhetjük. Ugyan ezen találmány által véghez lehet vinni, hogy a' fa el ne hullassa virágját, és a' gyümölcs 8 — 10 nappal előbb érjen meg; csak épen hogy annak rendje szerint menjen véghez a' hejnek akár a' faderékon, akár az ágakon való kimetszése; mert egyébként a' czélt el nem vétenünk lehetetlen lesz.

7. §. Ehez az egyszerű, és ennél fogva igen könnyű, hanem azonban a' teljes figyelmet váltig megkívánó munkához egy kertész kés, vagy pedig, a' mi sokkal bátorságosabb, egy ezen végre készített eszköz szükséges egyedül. *) Abban áll pedig az egész munka, hogy az ágon, vagy a' törzsökön, melyet gyűrűzni kelletik, két egymás ellenében álló metszés, olly mértékben, a' millyent a' fának nagy és izmos volta enged, tétetik köröskörül, és ezen két metszés közt lévő hej egészen a' fás részig lehámoztatik, hogy a' hejnek felső része valami távolságra essék az alsótól, és a' gyökérből kijövő nedvnek felfelé való szívárgása akadályoztassék.

8. §. Hanem kérdezni találja valaki, hogy nem fog e a' fának felső része az által szenvedni, vagy egészen elveszni, ha ezen metszés által a' gyökérből feljövő nedveknek vele való közösülése gátoltatik; minthogy azon nedvek, melyeket ezentúl jobbára csak a' levegőből fog kapni, az élelemre elegendők nem lesznek;

*) Ez a' tudós Strausz I. Oberhollabrunni Plébános Úr által ezen Bécsben Armbruster Károly' költségén 1821-ben kiadott munkában: Der Fruchtring an Obsthäumen und Weinstöcken, különösen ajánlott, és Geilinger János Úr ügyessége mellett megjobbított gyűrűző eszköz, az említett Armbruster Úrnál 3 forinton váltó czédulában árúlatik.

9. §. Erre az a' felelet, hogy minden bizonyal el kellenék a' fának vesznie, ha a' jóságos természet nem gondoskodnék körülötte; az az: ha ez a' hejnak elvesztése a' növés által ismét ki ne pótolódnék; és ha ezen esetben rendesen, és nem igen szélesen esett ki a' metszés, akkor az általa elvesztett hej addig az ideig, míg a' sérelem a' fának vég romlást okozhatna, ismét megnyöl, valamint az alsó résznek a' felsővel való megrekedt közösülése is megint helyre jön, és addig a' sebesített ágnek vagy fának élelme, mellyet az többnyire levelei által szív a' levegőből magába, a' melly is az élelmére bizonyára éppen olly szükséges, mint az, a' mit az előtt a' földből kapott, el szokott tartani.

10. §. Miként támad pedig a' fában egyenesen az ezen alúlról felfelé szívárkozó nedveknek megbolygatásából eredett változás, azt az egész mivoltában eléadni nem lehet. Tapasztalni azonban a' fiatal fákban, hogy nem látni addig termő bimbót rajtok, míg azon évenként felnyúló sudaros hajtásik tele lévén fölös nedvekkel, lágy és porhanyó fát teremnek. Majd ha megkeményedik a' porhanyó fa idővel, akkor jelennek meg a' termő bimbók rajta, és gyümölcsöt fog hozni. Ez a' porhanyó fának megkeményedése a' Gyűrűforma metszés, a'vagy is a' gyökérből felszívárgó nedvek sokaságának akadályoztatása által eszközöltetik jóformán, és így a' meddő hajtás termő bimbó hozásra készítetik.

11. §. Megmutatta a' tapasztalás, hogy mindig hasztalan volt a' hejnak kimetszése, valahányszor csak a' megkívántatott szélesség hibázott; mivel időnek előtte be kellett a' sebnak fornai; vagy midőn nem fejtetett le elegendőkép a' hej a' fáról, és ennél fogva némienemű összefüggésben volt a' felső rész az alsóval. Az ellenkező esetben

pedig, midőn igen szélesen esett ki a' metszés, hogy még ugyan azon nyáron bé nem hegedhetett, el volt ugyan érve a' kívánt czél; de az ág és a' fa úgy megsínlette közönségesen a' hibát, hogy sanyarogni kezdvén, harmadik negyedik esztendőben ki is száradott.

12. §. Hogy ezen veszedelemtől mentek legyenek a' fák, olyanokat kell a' metszés alá választani, mellyek már messziről épeknek látszanak lenni, mellyek elég erőt és életet mutatnak. Akkor kellek pedig erre leginkább ügyelni, midőn egyes ágak helyett egész fát akarunk gyűrűzni; mennél erősebb tudniillik a' fa, annál bátrabban lehet azután bánnunk is vele.

13. §. Hanem mivel a' hej metszés' szélességét, az ágnak, vagy faderéknak, mellyet gyűrűzni akarunk, vastagságához kellek szabnunk; azért ama' tapasztaláson épült irányt tanácsos ebben tartani, a' mellynek jobbára mindég kívánatosok lettek következései. A' hüvelknyi vastagságú ágon és törzsökön $1\frac{1}{2}$ lineányi metszésnél szélesebbet tenni nem lehet; a' 2 hüvelknyi vastagságú, 2, vagy $2\frac{1}{2}$ hüvelknyit bírhat el, és így tovább minden hüvelknyi vastagságra $\frac{1}{2}$ hüvelknyi szélességet vehetünk. Ezen iránytól az igen izmos fáknál minden veszedelem nélkül el lehet egy kicsinyt állani; sőt szükséges is néha a' nagyon kövér fákön teljesebb metszést tenni, mintsem feljebb mondva volt.

14. §. Egyébiránt mindenféle gyümölcsfán haszonnal jár az illyes metszés. És még a' dió és birsfával is jól ütött ki a' próbatétel, tsak épen arra szükséges itten vigyázni, hogy ezen az utolsón nagyobbnak kellek a' gyűrűnek lenni, mint az egyéb fákön. Legszerentséesebben ment még is a' metszés az alma és körtvély fákön véghez, noha az némelly kemény magú gyümölcs nemeknél, úgy mint az oltott dobzónál, a' sárga és őszi ba-

raczknál is helyesen esett ki; melyek körül azt szükség azonban megjegyezni, hogy a' hirtelen növész, egészen ép, és egy hüvelyk vastagságú ágna! ne vétessék a' metszés alá vékonyabb, mert az a' veszedelem következik egyébként, hogy a' fölösen kifolyó mézga miatt nem forr be a' lehámozott hej megint, és a' gyűrűzött ág a' metszésen feljül elvesz idővel.

15. §. Ha jobb e az egész fát, vagy csak az egyes ágakat gyűrűzni, azt a' fának mivolta, és a' cél, melyre a' gyűrűzés által ügyelünk, határozza meg.

16. §. Midőn nem igen mutatja az erős hajtásra való hajlandóságát a' fa, a' melyet gyűrűzni akarunk, legtanácsosabb a' vérmesebb ágakon tenni a' metszést, és a' többieket abban hagyni, hogy a' nedv szívárgás a' fának egész felső részén ne akadályoztassék meg egyszerre.

17. §. A' középszerű, vagy épen kis növész fákat soha se lehet veszedelem nélkül egészen meggyűrűzni, hanem csak helyenként, úgymint első esztendőben az egyik oldalon lévő ágakat, és a' másodikban, midőn már a' tavali metszés be van heggedve, lehet a' hátramaradottakat elvénni.

18. §. A' ki ezen javallást használni kívánja, és soha sem akar sok ágot egyszerre gyűrűzni, az még a' már elaggott és többé nem sokat teremni akaró fákat is gyümölcsözésre kényszerítheti. Ez pedig ott történhetik meg főkép legnagyobb haszonnal, a' hol tudniillik szokásban van évenként a' vénebb és helytelen növész fákról az ágakat azon szempontból lenyesni, hogy új és idomosb hajtásokat tegyenek. Ezen esetben azon helyen, a' melyen az ágak elfognak vágódni, a' gyűrűzést lehet előbb használni, és nem csak hogy elegendő gyümölcsöt hoz az elvénhelett ág, hanem még a' gyűrűzésen alól mindig számosan fakadó új hajtás-

nak, a' míg a' régi ág utolsó erejét is feláldozván rakva van gyümölcsel, növése is mindenkép siettetik.

19. §. Azonban akár az egész fán, akár az egyes ágakon megy is a' gyűrűzés véghez, azon vigyázattal kell mellette lennünk, hogy a' hejmetzés, melly mindég maga előtt, nem pedig maga után mutatja gyümölcsöző erejét, az oltott fának nem a' vad, hanem csak az oltott részén, és a' faderekának gyűrűzésében pedig, feljül, a' hol tudniillik ágakra oszlik szét, essen meg. A' gyűrűzött helyen alól gyakran kifakadó hajtások pedig szorgalmasan levagdaltatnak. Arról se kell elfelejtkezni, hogy a' gyűrűzött ágak, mellyek a' szél által és a' gyümölcs' terhe alatt könnyen elhajlanak, az erősebb ágakhoz kötve, vagy egyébként karókkal ápolva legyenek.

20. §. Midőn a' metszés valamelly vastag hejjon esik meg, szükség annak alsó részét a' metszés után egykevéssé rézsútosra faragni; hogy az oda tsurgó első víz a' fa és a' hej közt meg ne álljon.

21. §. Nem kell azonban a' gyűrűzés' alkalmával meghámozott helyet az első nyárban faviaszszal beragasztani, vagy egyébként bekötni; mivel ősziig benyöl az magától, úgy hogy jövő esztendőben alig fog a' helye látszani. Ha mindazonáltal megtörténnék, hogy a' seb az igen nagy metszés miatt be nem forrna télíg, tehát egy eczetel elegyített ganajból és agyagból készített igen jó fakenőcsel lehet azt bemázolni, és így a' fát a' húzomos, mezitelenség' veszedelmétől mególtalmazni.

22. §. Hogy a' gyűrűzéssel képesint kell bántani, minden figyelmes és értelmes gyümölcs tenyésztő meg fogja ismérni, és ha nem mehetünk is általa annyira, hogy gyümölcsfáink kétszer annyi gyümölcsel fizessenek, elég azonban az is,

hogy minden esztendőben bizonyosan számot tart-hatunk a' nem tsekély termésre, és ezen kívül még többféle különös hasznót is hajthatunk, a' miről alább fogok szólni.

23. §. És ugyan is, mivel elég világosan ad-tam vélekedésem szerént elé az itt megkívántató bánásnak a' csinnyát; azért most a' tetemes hasz-nokra, mellyek ezen találmányból többféle tekin-tetre nézve crednek, vetem különös figyelmemet. Az egyik haszon tehát, a' mellyre a' hejnek gyü-rűforma kimetszésével célozunk, az, hogy a' med-dő fák termő bimbóknak hozására késztetnek.

24. §. Megtörténik a' gyümölcs tenyésztésben, a' mint tudva van, gyakorta, hogy némelly leg-nagyobb vérmességű és egyébként termésre alkal-matos fa, jó formán csak azért, mivel fölös ned-vet szív a' gyökérből magába; csupa ágbimbót hajt, termő bimbót pedig soha sem. Találkozik tovább sok fa között majd tsak nem mindég olyan is elég, hogy nagysága és ép volta mellett vagy ritkán, vagy soha se terem bőségben gyümölcsöt. Ezen kétféle fogyatkozásnak elmellőzésére szolgál a' gyűrűzés. Ez által a' fának azon részéből, hol a' termő bimbóknak fakadniok kellenék, a' nedvek' ártalmas sokasága elvetetik, a' mi után is a' benne maradott és a' levegőből beszívott nedveket kön-nyebben elgyözi; és így a' fának keményedése, a' mi a' gyümölcstözésre szükségesnek tartatik len-ni, elé van segítve.

25. §. A' gyűrűzésnek csak annyira tetszik ki, a' mi természetes is, első esztendőben a' haszna, hogy ősz felé a' fabimbók helyett, a' mellyek ed-dig fakadtak, termő bimbókat veszünk észre, mel-lyek azután a' jövő tavaszkor virágozni kezdenek.

26. §. Az illy esetre szolgáló gyűrűzést Apri-lis hónaptól fogva Junius végéig lehet folytatni, és jól is fog az mindég kiesni, egyébha a' fa a'

gyümölcsözésre épen nem alkalmas helyen, úgy-
mint árnyékban, vagy igen nedves földben állana,
vagy ha csupa meddő fáról vett ággal lenne beolt-
va; mert akkor egyedül csak az általültetés és az
új oltás használhat.

27. §. Az az eset is előadhatja néha magát,
hogy mivel silányan esett ki először a' metszés,
másodszor kelletik azért fogni hozzája.

28. §. Szükséges még azt is megjegyezni, hogy
mivel e' hejnak kimetszése csak egy esztendőre
szolgál, annak itten a' termő bimbóknak nevelé-
dését kivéven, semmi befolyása sincs, sem a' gyü-
möles' nagyságára, sem annak korábbi nevelé-
désére nézve; mert a' mint ezen tárgyról írt munká-
jában mondja tndós Hempel Úr a' 30-ik lapon, *)
hogy meg kell különböztetni úgymond ő, azon
tapasztalmányt, melly által a' fának meddő ágai
termésre készítenek, a' midőn tudniillik a' gyűrű-
zés esztendővel előbb a' jóformán minden termő
bimbó nélkül való ágon megy véghez, ama'
tapasztalmánytól, melly a' gyümölcs' nagyobb vol-
tát és korábbi érését eszközli, a' mire nézve is
már a' virágban lévő ágak vétetnek a' metszés alá.
Mivel ama' tapasztalmány mellett, mellynek általa
az egy esztendővel előbb gyűrűzött ág gyümölcsö-
zésre készítenek, nem lesz nagyobb a' gyümölcs,
mintsem közönségesen szokott lenni. Innen mi-
helyt nem vétetik mind a' két tapasztalmány között
külömbőség, el van véteve a' gyümölcs nagyobb vol-
tára és korábbi megérésére való célzásunk.

*) Der pomologische Zauber-Ring, oder: das sicherste Kunst-
mittel die Obsthäume zum Fruchtragen zu zwingen. Von
Georg Karl Ludwig Hempel, Pastor zu Zedlitz, Secre-
tär der Altenburgischen pomologischen Gesellschaft, cor-
respondirendes Mitglied der englischen Gartenbau-Ge-
sellschaft zu London. Dritte sehr vermehrte und verbes-
serte Auflage. Leipzig 1821. 8-ad rét, 68 lap.

29. §. Lehet tehát a' hejnak annak idejében való kimetszése által a' virágban lévő fák a' gyümölcs kifejlést elősegíteni, és magát a' gyümölcsöt tetemesb nagyságra és korábbi érése hozni.

30. §. Midőn nem kedvező, kivált pedig nedves idő jár tavaszkor, midőn tudniillik a' fák rakva vannak virággal, az következik, hogy az ollyankor elgyengült virág részszerint elhull, részszerint megint meddő marad; sőt maga a' megmaradt gyümölcs is aprajában folyik le. Mind ennek, a' mint már feljebb is említetett, ellene áll a' gyűrűzés, ha az a' virágzaskor megy véghez. És nem csak hogy a' virágnak elhullása, és a' gyümölcsnek lefolyása gátoltatik illy módon, hanem annak megérése is 8 — 12 nappal előbb siettetik, a' mi több tájakra nézve méltó figyelmet érdemel, minthogy lehetséges lesz ezentúl ottan, a' hol a' korán beütő hideg miatt ritkán érhetett meg a' gyümölcs, érett gyümölcsre szert tenpi.

31. §. A' gyűrűzött fának gyümölcse egy harmad részzel nagyobb is lesz, mint azé, a' mely meg nincs gyűrűzve, és pedig a' nélkül, hogy valami változást szenvedne ízében. Az is mellékes említést érdemel itten, hogy a' ki a' lúgos formán nevelt fájnak gyümölcsét horáni érése akarja készíteni, a' gyűrűzés használata mellett jól teszi, ha a' lúgos' háta megett lévő falat feketére festi meg, mert ez a' melegség' szaporítására felettébb alkalmas.

32. §. A' gyümölcs' nagyobb voltát és korábbi érését tárgyazó metszéssel pedig, a' mint már tudva van, mindjárt lehet élni, mielőtt a' virág nyilni kezd; folytatni is lehet azt mind addig, míg a' virágzás tart, és a' gyümölcs magát elkezdi mutatni.

33. §. Hihetőképén még azt is eszközli a' gyűrűzés, hogy a' rajta által esett ágak és fák virágjok' ép volta miatt kevesebbet szenvednek ama' bizonyos férgekől, mellyek leginkább a' sinlődő virágokban tartózkodnak, és azokat az egészségesekkel együtt emésztik el.

34. §. A' hej kimetszés használásának még ottan is van helye; a' hol az ember valamely vad fának, vagy oltott ágnek gyümölcs fajtáját korábban, mintsem az egyébként megtörténhetne, megismérni akarja.

35. §. És valóban, ha úgy járunk el ebben a' dologban, valamint feljebb mondva volt, nemcsak hogy termő lesz a' meddő fa jövő esztendőben, hanem az is ide járul, hogy 2—3 esztendővel hamarébb meg lehet a' fának gyümölcsét ismérni, a' melly időben való gazdaság a' gyümölcs tenyésztésben sokat ér. A' vad fákön már 5-ik 6-ik esztendőben eshetik meg a' metszés, a' hol közönségesen 6-dik 7-dik esztendőben tapasztaljuk csak, millyen fajta gyümölcsre kellessék számot tartanunk, a' mi mindazonáltal természetesen mindég 4—5 esztendővel későbbén esik meg.

36. §. Még az úgy nevezett fattyú hajtásokon és a' gyökérből nevelt fákön is, mellyek a' mint tudva van, legkésőbbén hajtának termő bimbókat, hasznos a' gyűrűzés.

37. §. A' fáhejnek kimetszése által rendes lúgost és fa koronát is könnyű módon lehet formálni.

38. §. Minthogy a' tapasztalás bizonyítja, hogy a' gyűrűzés által feljül a' fának hajtása akadályoztatik, ellenben pedig alúlról a' gyűrűzés alatt annyiival több hajtások fakadnak; egészen rajtunk áll tehát a' szálas és lúgos fákön azon ágakat, mellyek igen erős nyövésük, és imígy az irányos formát megrontják, vissza tartóztatni, a' míg a' kopasz helyeken ágak mutatják magokat,

39. §. A' hejnak kimetszése által meglehet a' fákat ifjítani is, a' mi kétféle módon mehet véghez. Az első mód az, ha az ember a' törzsök' felső részén vagy valamellyik ágán való gyógyíthatatlan veszendő fát a' beteg helyen alúl gyűrűz meg, és azt okozza ez által, hogy alúl, a' gyűrűzésnek tudniillik alatta új hajtások fakadnak az ép fából, a' honnan azután a' felső romlott részt el lehet metszeni. Azt mondhatná valaki, hogy épen ez a' nyereség lenne a' pusztá el vágásból, minden gyűrűzés nélkül is. Hanem a' fölös tapasztalás itten a' bizonyosság, hogy ama' fák, melyeknek egyszerre vágatott le koronájok, vagy a' mi több, törzsököknek is részét egyszerre vesztették el, örökre nyomorékok maradtak, midőn ellenben a' mondott mód szerint, minekutánna már a' gyűrűzés után idővel új hajtások fakadtak, az el vágás minden veszedelem nélkül eshet meg. Az illy hánás mellett továbbá az a' haszon is vagyon, hogy a' fa gyümölcsöt terem, a' mi, a' mint világosan kitetszik, a' gyűrűzés által eszközöltetik.

40. §. A' fa ifjításnak ez a' második módja: midőn alól a' törzsökön, vagy épen a' tövében megromlott fát, a' beteg helyen feljül, a' hol míg a' héj egészséges, meggyűrűzzük, és azután a' törzsököt egészen a' gyűrűzésen feljül jó kerti földdel foglaljuk be. Rövid idő alatt a' gyűrűzött hely felett új gyöker hajtások jelennek meg, melyek a' beteg fának új életet adnak; a' mi után is a' felső ép rész az alsótól el fűrészeltetik, és által ültettetik.

41. §. Ezen második rendbeli használat mellett ha mindjárt ritkán boldogulunk is a' valamennyivel vastagabb fákkal, hanem ellenben annival több lúgosban álló ifjú fát menthetünk meg a' koráni kivészéstől általa,

42. §. Hanem elég is lesz talán, a' mit ezen tárgyról mások után *), és valamennyire csekély tapasztalásomból is mondtam. A' héj kimetszésnek többféle kisebb figyelmet érdemlő használatira, a' mellyekre a' szorgalmas és vizsgálódó kertész magától is reájok jön idővel, és a' mellyekről a' számos Külföldi tudományos újságokban és könyvekben eleget olvasni, nem volt kiereszkedni szándékom. Csak az ollyasokat kívántam itten éreztetni, mellyek a' dologhoz szorosabban tartoznak.

43. §. A' szőlő-tőnek gyűrűzéséről is lehetne volna ezen alkalommal szót tennem. Hanem mivel a' jelenvaló Értekezés sokkal hosszabbra terjedt ki, mintsem hogy ahoz itten az ezen bővebb kidolgozásra méltó előadást toldalékkül hozzá ragasztani lehetne; máskor szándékozem azért ama' hasznos tapasztalásokat rövideden közleni, a' mellyekkel a' szőlő-mívesek több Külföldi tájakon boldogulni kezdenek.

Szedes Fábrián.

*) Ezen becses munkát, melly érdemére nézve Constantzban is, a' mint hallom, közre bocsájtatott nem rég, használtam leginkább: Anwendung des Fruchtringes etc. nebst Angabe einer Methode, den Rebbaue mit einer Ersparnis von drey Viertheilen der sonst nöthigen Rebpfähle zu besorgen. Für die k. k. Staaten angewendet von J. B. von Sonnenenthal. Mit einem Steindruck. Tübingen 1822, im Verlag bey Felix Wachter. 8-ad rétk. 58 lap. az ára 1 for. Vált. Czed.